

Maatschappelijke analyse: nepnieuws

Bij de beantwoording van de vragen 34 tot en met 45 maak je gebruik van de teksten 1 tot en met 5 van het bronnenboekje.

Lees tekst 1.

- 1p 34 In tekst 1 doet de Britse wetenschapper David Buckingham een uitspraak over het democratische proces en de rol van burgers daarin. De media hebben verschillende functies. Welke functie van de media schiet volgens David Buckingham tekort als de burgers geen politieke beslissingen meer kunnen nemen omdat de informatie niet betrouwbaar is?
- A de amusementsfunctie
 - B de controlerende functie
 - C de informatieve functie
 - D de opiniërende functie

- 2p 35 In tekst 1 gaat het over de belangen die mensen bij het verspreiden van nepnieuws hebben.
- Geef twee zinnen uit de tekst waaruit blijkt dat mensen belangen hebben bij het verspreiden van nepnieuws.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- zin 1: ...
- zin 2: ...

Zie tekst 1.

- 1p 36 De Nederlandse democratische rechtsstaat is gebaseerd op een aantal waarden. Nepnieuws tast een aantal belangrijke waarden aan van de Nederlandse democratische rechtsstaat.
- Noem naar aanleiding van tekst 1 één van die waarden.
- Let op:** formuleer je waarde in één woord.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Een belangrijke waarde van de Nederlandse democratische rechtsstaat die wordt aangetast, is ...

Lees tekst 2.

- 4p 37 Nepnieuws heeft gevolgen voor de democratische rechtsstaat. Een probleem wordt een maatschappelijk vraagstuk als het voldoet aan een aantal kenmerken. Eén van die kenmerken is dat het vraagstuk veel aandacht van de media krijgt.
- Noem **twee andere** kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk. Geef bij elk kenmerk aan waarom uit tekst 2 blijkt dat dit kenmerk van toepassing is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Kenmerk 1: ...

Dat blijkt uit tekst 2, want ...

Kenmerk 2: ...

Dat blijkt uit tekst 2, want ...

Zie tekst 2.

- 2p 38 Er kan met verschillende invalshoeken naar een maatschappelijk vraagstuk gekeken worden.
- Welke invalshoek van maatschappijkunde is te herkennen in de aanpak van de Duitse regering in tekst 2? Geef ook een zin uit tekst 2 waaruit dat blijkt.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

De ... invalshoek is in de tekst te herkennen en een zin waaruit dat blijkt is ...

Lees tekst 3.

- 2p 39 Politieke stromingen hebben een aantal uitgangspunten. Ook hoe met maatschappelijke vraagstukken omgegaan moet worden. In tekst 3 geeft Eurocommissaris Andrus Ansip aan hoe hij het liefste wil dat het vraagstuk over nepnieuws aangepakt zou moeten worden.

→ Bij welke politieke stroming past de opvatting van Andrus Ansip in tekst 3? Geef de zin uit tekst 3 aan die past bij deze politieke stroming.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

De opvatting van Andrus Ansip is afkomstig uit de ... stroming en de zin waaruit dat blijkt is ...

Zie tekst 3.

- 2p 40 In tekst 3 staat dat de Europese Commissie maatregelen dreigt te nemen tegen de verspreiders van nepnieuws. Een mogelijke maatregel is het maken van nieuwe wetgeving.

Hieronder staan vier beweringen naar aanleiding van tekst 3.

→ Geef bij elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

- 1 Als lid van de EU mag Nederland de nieuwe wetgeving omzetten in nationale wetgeving, maar het is niet verplicht.
- 2 De Europese Commissie heeft als taak om toe te zien of de nieuwe wetgeving in de lidstaten goed wordt toegepast.
- 3 Het Europese Parlement beslist als enige Europese instantie of de nieuwe wetgeving er komt.
- 4 Lobbyen om het Nederlandse politieke besluitvormingsproces te beïnvloeden is een mogelijk machtsmiddel van personen en of belanghebbenden, maar het is verboden om dit in de Europese politiek te doen.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord met juist of onjuist aan.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

4 = ...

Lees tekst 4.

- 1p 41 Een theorie over de beïnvloeding door de media is de selectieve-perceptietheorie.
Welk citaat uit tekst 4 past bij de selectieve-perceptietheorie?
- A “Geen rare kronkel in je hoofd als je nepnieuws gelooft”
 - B “Internetbezoekers komen steeds vaker met ‘ongefilterde informatie’ in aanraking. ‘Het risico is groot dat we daardoor blijven steken bij de bronnen en info die onze gedachten bevestigen ...’”
 - C “Traditioneel gezien is het checken van bronnen en het zo objectief mogelijk weergeven van de werkelijkheid een taak van de journalistiek.”
 - D “De paus heeft inmiddels uitzonderlijk hard uitgehaald naar het verspreiden en consumeren van nepnieuws.”
- 1p 42 In tekst 4 staat een voorbeeld van nepnieuws: paus Franciscus zou de kandidatuur van Donald Trump steunen. Via de media werd verspreid dat de paus vond dat Donald Trump president moest worden.
Op grond van welk machtsmiddel heeft men het nepnieuws verspreid dat juist de paus Donald Trump zou steunen?
vanwege
- A de grote deskundigheid van de paus op het gebied van de Amerikaanse politiek
 - B de wettelijke bevoegdheden van de paus
 - C het charisma van de paus
- 1p 43 In tekst 4 staat: “Iedereen creëert zijn eigen werkelijkheid en de media helpen daar goed bij.”
Welk begrip past het beste bij dit citaat?
- A actualiteit
 - B censuurverbod
 - C pluriformiteit
 - D referentiekader

Zie tekst 4.

- 2p 44 Bij het verspreiden van nepnieuws is er geen sprake van objectiviteit. Zo objectief mogelijke nieuwsverstrekking moet voldoen aan drie criteria. Een van die criteria is te vinden in tekst 4: “Traditioneel gezien is het checken van bronnen en het zo objectief mogelijk weergeven van de werkelijkheid een taak van de journalistiek.”
→ Noem **twee andere** criteria van objectieve nieuwsverstrekking.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
1 ...
2 ...

Lees tekst 5.

- 2p 45 Paul Horner geeft aan waarom nepnieuws zich zo snel als betrouwbaar nieuws verspreidt. Hij had dit zelf niet verwacht.
→ Geef door middel van een zin uit tekst 5 aan waaruit blijkt dat nepnieuws via de sociale media als betrouwbaar wordt gezien. Geef vervolgens je eigen oplossing wat je daar tegen zou kunnen doen en gebruik daarbij de sociaal-culturele invalshoek. Gebruik minimaal 10 en maximaal 50 woorden voor je oplossing.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Een zin waaruit blijkt dat nepnieuws zich snel als betrouwbaar nieuws verspreidt is ... en mijn oplossing is ...

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.